

TALE

2. december 2010

J.nr. 2010-0017158

3.kt./ath og 2.kt./upe

Beskæftigelsesministerens tale om evalueringen af "Aktive – hurtigere tilbage" til samråd onsdag den 8. december 2010 – svar på samrådsspørgsmål N - S stillet af Lennart Damsbo-Andersen (S)

Samrådsspørgsmål N

I 2009 gennemførte Arbejdsmarkedsstyrelsen det kontrollerede forsøg 'Aktive - hurtigere tilbage' med sygedagpenge-modtagere og fleksjobvisiterede i 16 jobcentre. Forsøget er efterfølgende blevet evalueret af Rambøll, og af evalueringsrapporten fremgår det, at forsøget med intensive kontaktføløb, forebyggende tilbud og aktivering af syge ikke har medført en højere grad af selvforsørgelse, men har haft en svagt negativ effekt på graden af selvforsørgelse. I konklusionen hedder det således: 'Samlet set bidrager indsatsen ikke til en øget grad af selvforsørgelse i deltagergruppen.' På den baggrund bedes ministeren redegøre for, om ministeren finder det problematisk, at man gjorde de oven for nævnte elementer i forsøget til lov på sygedagpengeområdet, før evalueringen af forsøget forelå.

Samrådsspørgsmål O

Ministeren bedes oplyse, om evalueringen af 'Aktive - hurtigere tilbage' giver anledning til, at ministeren vil ændre lovgivningen på sygedagpengeområdet.

Samrådsspørgsmål P

Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt ministeren finder, at der har været god økonomi i såvel forsøget 'Aktive - hurtigere tilbage' som i den implementering af intensive kontaktføløb, forebyggende tilbud og aktivering i lovgivningen på sygedagpengeområdet, som ministeren har gennemført?

Samrådsspørgsmål Q

Af evalueringen af 'Aktive - hurtigere tilbage' fremgår det af perspektiveringen side 23, at sagsbehandlerne grundlæggende ikke oplever behovet for tæt opfølgning med ugentlige samtaler. Flere sagsbehandlere giver udtryk for, at det er svært at give samtalerne reelt indhold'. På den baggrund har man i nogle jobcentre udarbejdet retningslinjer for samtalerens indhold, men erfaringen er dog, at sådanne retningslinjer eller skabeloner kan være nyttige i starten, men at de mister relevans senere i forløbet, når alle emner er blevet vendt og drejet. I forhold til de delvist raskmeldte dokumenterer evalueringen ydermere, at der blandt sagsbehandlerne er en tendens til, at sagsbehandlerne har haft svært ved at se rationalet i, at delvist raskmeldte skal møde op i jobcentret til ugentlige samtaler. I lyset af, at evalueringen således peger på, at det typisk er sagsbehandlernes socialfaglige vurdering, at intensivering af samtaleredsindet ikke er hensigtsmæssig, bedes ministeren redegøre for, hvorvidt ministeren fortsat vurderer, at tæt opfølgning med hyppige samtaler med den sygemeldte er hensigtsmæssig, herunder om ministeren mener evalueringen på dette punkt giver anledning til lovændringer?

Samrådsspørgsmål R

Refusionsreglerne på sygedagpengeområdet er således, at kommunen får 65 pct. refusion for aktiverede sygedagpengemodtagere, men 35 pct. for ikke-aktiverede sygedagpengemodtagere. De kommuner, der har valgt ikke at sende syge borgere i aktiveringsforløb med negativ effekt på selvforsørgelsesgraden, er således blevet straffet økonomisk gennem refusionssystemet. Ministeren bedes redegøre for, om ministeren finder dette rimeligt. Ministeren bedes endvidere redegøre for, om ministeren ønsker at kompensere de kommuner, der er blevet straffet gennem refusionssystemet, med tilbagevirkende kraft, idet disse kommuner jo har holdt udgifterne nede, da aktiveringen af syge iflg. evalueringen af 'Aktive - hurtigere tilbage' har haft en markant negativ økonomisk effekt.

Samrådsspørgsmål S

Formålet med forsøget 'Aktive - hurtigere tilbage' var 'at bidrage til, at kommunerne kan få et godt udgangspunkt for at benytte aktive tilbud til at hjælpe den bredere gruppe af sygemeldte og fleksjobvisiterede hurtigst muligt i job. På den baggrund bedes ministeren redegøre for, hvordan forsøget i ministerens øjne skal danne udgangspunkt for at benytte aktive tilbud fremadrettet, idet tilbuddene ifølge evalueringen har haft en negativ effekt på selvforsørgelsen.

Svar:

[Indledning]

Der er stillet seks spørgsmål til sygefraværsindsatsen i forbindelse med evalueringen af forsøget "Aktive – hurtigere tilbage". Jeg vil give et samlet svar på spørgsmålene.

Jeg vil gerne indlede med at fremhæve, at det er min klare holdning, at syge mennesker ikke skal overlades til sig selv. Vi ved, at langvarigt sygefravær indebærer en risiko for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet. Derfor er kommunernes opfølgning i et sygdomsforløb så vigtig. Jeg mener, det er et stort fremskridt, at det nu er muligt at give sygemeldte en aktiv indsats. Det kan for eksempel være via en delvis raskmelding, så de kan holde kontakten med deres arbejdsplads. Jeg mener, det vil være helt forkert at overlade dem til sig selv. Det kan vi simpelthen ikke være bekendt over for de syge.

[Om forsøget og lovgivningen fra 2009]

Jeg kan se ud fra spørgsmålene, at der er brug for, at jeg helt kort forklarer sammenhængen mellem forsøget "Aktive – hurtigere tilbage" og den nye lovgivning. Samtidig vil jeg også gerne fremhæve, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem forsøget og den nye lovgivning.

Både forsøget ”Aktive – hurtigere tilbage” og den nye lovgivning - som trådte i kraft i juli 2009 - er en del af de 39 initiativer, som indgår i aftalen om nedbringelse af sygefraværet fra september 2008. Aftalen blev indgået med arbejdsmarkedets parter. Aftalen indgik ligeledes i finanslovsaftalen for 2009 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, De Radikale Venstre og Liberal Alliance.

Forsøget ”Aktive – hurtigere tilbage” blev iværksat i januar 2009 og afsluttet i september 2009. De 16 forsøgskommuner fik for første gang mulighed for at give sygemeldte en aktiv indsats. Det var i øvrigt et stort ønske fra rigtig mange kommuner, som gerne ville kunne give et tilbud til de sygemeldte.

Forsøget blev tilrettelagt med en betydelig mere intensiv indsats, end der er fastlagt i lovgivningen – nemlig med ugentlige samtaler og tilbud til alle, hvor sygdommen ikke forhindrede det.

Efter lovgivningen kan kommunen give tilbud efter en konkret vurdering, og samtalerne skal ikke holdes så ofte.

Sigtet med forsøget var bl.a. at give mere viden om, hvad der virker, og give jobcentrene et bedre udgangspunkt for at tilrettelægge indsatsen, når den aktive indsats for sygedagpengemodtagere blev bredt ud til alle jobcentre.

[Hvad viser forsøget?]

Og forsøget har gjort os klogere på en række områder og givet os viden om den fremtidige retning i sygefraværsindsatsen.

Forsøget viser, at med en aktiv indsats så skifter flere borgere på et tidligt tidspunkt sygemeldingen ud med en delvis raskmelding, så de gradvist kan vende tilbage til arbejdet. Og

den øgede brug af delvise raskmeldinger i forsøget er ikke sket på bekostning af fuld raskmelding.

Forsøget viser også, at et intensivt og tidligt samtaleforløb styrker indsatsen. Det er vurderingen i evalueringen af forsøget, at den intensive kontakt er en af årsagerne til, at flere bliver delvis raskmeldt og gradvist genoptager arbejdet. Den hurtige og hyppige opfølgning betyder, at der tidligt i sagen kan foretages en mere sikker afklaring. Dermed får sagsbehandlerne et bedre grundlag for at iværksætte indsatsen, som for eksempel en delvis raskmelding.

Evalueringen viser også, at der i forsøgsindsatsen var en tendens til at slække på opfølgningen. Opfølgningen blev ikke i tilstrækkeligt omfang udnyttet til at sikre progression i tallet og få den sygemeldte videre mod fuld raskmelding. Her er der nogle klare udviklingsmuligheder for jobcentrene.

Samtidig er vi også blevet klogere på, at nogle har mere gavn af samtalerne end andre. I evalueringen giver sagsbehandlerne udtryk for, at et intensivt samtaleforløb med ugentlige samtaler er relevant for rigtig mange og særligt for sygemeldte, som er uafklarede eller som er sygemeldte med stress eller depression. Derimod vurderer sagsbehandlerne at personer, der er delvis raskmeldte eller har en aftale om at genoptage arbejdet ikke behøver helt så hyppig kontakt.

De aktive tilbud, der er givet i forsøget, har i overvejende grad været vejledning og opkvalificering og forebyggende tilbud som motion og kurser i håndtering af egen situation. Det vurderes i evalueringen, at denne redskabssammensætning, med meget begrænset brug af virksomhedsrettede aktive tilbud, kan have bidraget til at fastholde den sygemeldte i sygdomsforløbet. Jeg ser sådan på det, at en mere virksomhedsrettet indsats med fokus på virksomhedspraktik efterfulgt af delvis raskmelding, vil bidrage til at løfte effekten af aktive tilbud. Denne opfattelse deler de sygemeldte, som i

evalueringen vurderer, at virksomhedspraktik er det mest nyttige tilbud.

Derfor ser jeg også sådan på det, at evalueringen peger frem mod, at der kommer mere direkte jobfokus i de aktive tilbud.

I forsøget er udgiften til aktive tilbud ikke på kort sigt modsvaret af en tilsvarende besparelse på sygedagpengene, da indsatsen ikke har ført til hverken mere eller mindre selvforsørgelse. Det er derfor også klart, at der ikke ville være god økonomi i en simpel videreførelse af forsøgets program. Men formålet med forsøget har jo netop også været at give os en ny viden, som kan bruges til at målrette indsatsen over de syge.

[Hvordan har vi så brugt bl.a. denne viden?]

Forligskredsen bag sygefraværsaftalen besluttede i starten af september, at der skulle ske en devaluering af sygefraværsindsatsen. Netop for at sikre, at vi giver de sygemeldte den rigtige indsats. Evalueringen af forsøget "Aktive – hurtigere tilbage" var en af de rapporter, der indgik i devalueringen.

På baggrund af devalueringen har forligskredsen netop indgået aftalen "Nye rammer i sygefraværsindsatsen". Her er der aftalt en række tilpasninger af sygefraværsindsatsen.

Med aftalen sker der en række justeringer i opfølgningen, så den tilpasses såvel meget syge borgere som borgere, der er meget tæt på at vende tilbage i arbejde. Der er helt nøjagtigt aftalt 11 initiativer. Udmøntningen sker dels administrativt og dels ved lovgivning i et lovforslag, som jeg forventer at fremsætte i slutningen af januar 2011. Alle initiativer planlægges at være iværksat senest til 1. maj 2011.

Jeg kan helt kort nævne, at der er tale om:

- At vi nu præciserer, at aktive tilbud kun kan gives, hvis det tjener tilbagevenden til arbejdet og at gradvis tilbagevenden altid går forud for aktive tilbud.
- At de ”mindst syge” eller sagt på en anden måde dem, der er tættest på at vende tilbage til arbejde på fuld tid ikke skal have nye aktive tilbud.
- At de allermest syge skal sikres adgang til standby-ordningen – som er den ordning, hvor opfølgningen kan ske uden kontakt med jobcentret. Derfor skal der til støtte for jobcentrenes opfølgning udarbejdes en diagnoseliste til anvendelse i standby-ordningen.
- At der ikke skal være krav om samtale i jobcentret, hvis sygemeldte forudsættes at vende fuldt ud tilbage i arbejde inden for de første 13 ugers sygefravær, eller hvis der ventes på operation.
- At kontakten til arbejdsgivere gøres mere fleksibel.
- At der fra centralt hold udarbejdes informationsmateriale, som skal forbedre jobcentrenes kommunikation med sygemeldte, samt spilleregler for et forbedret samarbejde mellem lægerne og jobcentrene.

Herudover er det aftalt, at der sker omlægninger vedrører økonomien og kommunernes incitamenter i forhold til at give aktive tilbud. Dvs.:

1) Der indføres en ny og effektiv refusionsmodel, hvor refusionssystemet målrettes, så kommunerne fremover får en større tilskyndelse til at give sygemeldte borgerne en individuelt tilrettelagt indsats rettet mod job. Der skal ”ryddes op” i standardkurser og de kommunale projekter. Det sker ved:

- At refusionssatserne justeres og nedsættes, så den høje refusionssats bliver 50 pct. og den lave bliver 30 pct.
- At høj refusion gives, når sygemeldte er vendt gradvist tilbage til arbejdet, eller når sygemeldte får et aktivt tilbud i form af virksomhedspraktik, løntilskud eller ordinær ud-

dannelse. Mens der gives lav refusion ved øvrige tilbud om vejledning og opkvalificering - bl.a. kurser og kommunale projekter - og i passive perioder.

2) Kommunernes styring forenkles ved, at der etableres ét fælles rådighedsloft for driftsudgifter til aktive tilbud på 13.700 kr. pr. helårsperson for alle jobcentrets målgrupper, herunder sygedagpengemodtagere.

De økonomiske omlægninger træder allerede i kraft 1. januar 2011.

[Afslutning]

Der er altså ny lovgivning på vej, som bl.a. bygger på den viden, vi har fået fra forsøget og de første erfaringer med reglerne, hvorefter sygemeldte får aktive tilbud i stedet for at blive overladt til sig selv.

Det er min klare opfattelse, at regeringen med den nye aftale om sygefraværsindsatsen skaber endnu bedre rammer for jobcentrenes indsats for at hjælpe syge med at fastholde tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Med aftalen er der enighed om at målrette indsatsen, så den blive rettet mod at få den sygemeldte tilbage i job. Der er også enighed om, at for en meget stor gruppe af sygemeldte er en aktiv indsats et vigtigt redskab i indsatsen for at fastholde syge på arbejdsmarkedet. Vi skal ikke tilbage til tider, hvor jobcentret ikke havde redskaber til at støtte syge i at bevare kontakten til arbejdsmarkedet.

Med aftalen er der skabt mere fleksible rammer for, hvornår der skal holdes opfølgningssamtaler med fremmøde i jobcentret. Jobcentrene skal fremover ikke indkalde sygemeldte, som er tæt på at vende tilbage i job og meget syge til samtale i jobcentret.

Men en aktiv indsats for syge er kommet for at blive. Vi havde taget de første skridt. Nu har vi justeret reglerne, så kommunerne i højere grad fremmer gradvis tilbagevenden til jobbet og giver aktive tilbud, som har fokus på at få den sygemeldte tilbage i job.

Det vil fremover være op til kommunerne at udmønte den kommende lovgivning.

Til sidst vil jeg gerne slå fast, at Beskæftigelsesministeriet følger udvikling. Og der laves en evaluering af sygefraværsaftalen i midten af 2012, så vi igen får lejlighed til at drøfte, hvordan indsatsen virker.